

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 ună 85 cr., 1/2 an 2 fl. 50 cr., 1/3 an 5 fl., 1 an 10 fl.
Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/2 an 3 fl. 50 cr., 1/3 an 7 fl.
1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătinindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir germond prima-dată 7 cr., a doua-oară 6 cr.
a treia-oară 5 cr., și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Poplăce Nr. 15.

Se prenumără și la poște și la librării.

Epistole nefrancate se refuză. — Manuscrise nu se înapoiază

Numeri singuratici à 5 cr. se vând la »Tipografia«, soc. pe acțiun

Numeri singuratici à 20 bani se vând la librăria G. Carjan, Ploști

Mai rău ca în Turcia.

(m.) Nici în un stat din Europa cetățenii nu sânt așa de nedreptățiți și persecutați, ca cetățenii nemaghiari ai Ungariei. Nici în Rusia cea mult defăimată de Maghiari, nici în Turcia, naționalitățile nu sânt supuse la șicanările, încălcările de drept și lipsa de orice considerație, ca la noi în Ungaria, sub stăpânirea liberalului și cavalerescului popor maghiar.

O susținem aceasta și o vom vedea cu argumente concrete.

Să luăm casuri numai din trecutul apropiat.

Cu toții ne aducem aminte, că în vara trecutului două trupe teatrale române din București au cerut dela ministrul de interne maghiar să le permită a da câteva reprezentări în petiție, că nu vor da piese cu caracter național românesc și că în Brașov și jur se află peste vară mii de Români, cetățeni ai României.

Ministrul, precum se înțelege, în Ungaria dela sine se înțelege, n'a dat concesiunea cerută, dar' ca se nu cadă asupra sa odiul, de care prevedea că va fi împărțit din partea tuturor Românilor, și-a luat refuzul la o minciună, motivând respingerea cu aceea, că autoritățile comunale din Brașov nu voesc să dea permisiunea. Redacția »Gazetei Transilvanice« informându-se despre starea lucrului, a aflat, că afirmația ministrului este neadeverată, căci tocmai din contră, autoritățile din Brașov n'au obiectat și singur ministrul le-a refuzat.

Estă un tip de ministru despotice, care nu are nici curajul de a lua asupra sa consecunțele actelor sale volnice!

În Rusia autocrată lucrurile stau cu totul altcum. Mai de curând s'a dat voe unei trupe teatrale române și joacă mai multe piese române în Chișinău, capitala Basarabiei, cu care ocaziune s'a jucat, în fața unui public mare românesc și a guvernului Basarabiei, jocularile naționale »Călușul«, »Băntuța« etc. Trupele române i-s'a conces să dea 15 reprezentații și apoi din Chișinău a plecat la Odessa.

Întrebăm unde sânt așa mari persecuțiile și nedreptățile naționalităților, în Rusia sau la noi?

Dar' să mai amintim un alt caz caracteristic.

În mai multe comune din jurul Sibiului, în Săliște, Orlat, etc. s'au ținut în decursul acestei ierni mai multe prelegeri publice (conferențe), aranjate de brava noastră învățătorime din acele comune. Conferențierii au vorbit cu deosebire despre chestii economice, igienice etc. și nici aluzie nu s'a făcut la politică. Au fost conferențe economice-culturale, dar' acestea nu împedecă ziariștica maghiară să nu le infiereze de agitatorice. »Egyetértés«, pe baza informațiilor ce le are, susține, că aceste conferențe publice sânt periculoase pentru stat, de oare-ce în ele se provoacă poporul român să se îmbogățească, păgubind pe alții și se îndeamnă a asculta de povețele cărturarilor sei, etc. Din cauza aceasta »Egyetértés« provoacă autoritățile să iee măsură pentru oprirea acestor prelegeri publice.

Noi știm, că în cele mai multe casuri autoritățile au urmat sfaturile ziariștice și astfel se poate, ca guvernul să dea un ordin de opreliște, punându-ne noue pedeci în nisuița de a lumina și cultiva poporul.

Întrebăm unde se mai întâmplă asemenea casuri? În Turcia nu, căci acolo persecuțiile sânt îndreptate contra avari și persoanele, adecă se persecută materialul, dar' nu instituțiile spirituale, culturale. Nici în o țeară nu se pun pedeci înaintărea culturii și luminării po-

porului ca la noi, încât adecă nu e vorba de »cultura« maghiară. În privința aceasta la noi e mai rău ca în Turcia.

Asemenea persecuții, abuzuri, încălcări de drepturi și volnicii, mai mari și mai mici, se petrec zi de zi la noi și presa noastră se de zi în înregistrează. Unele din ele trec și în presa străină, dar' cele mai multe din aceste abuzuri, rămân necunoscute pentru publicul mare din țările occidentale ale Europei. Aceasta este un mare desavantaj al ceea noastră pentru drept. Ne lipsește o armă, un mijloc puternic de a lumina și a pune opiniunea publică europeană în zilnică și reală cunoștință asupra tuturor neleguirilor comise de opresorii noștri. Ne lipsesc organe de publicitate scrise în câteva limbi culte și redactate în focularele culturale din occident. Popoare mai mici și mai neînsemnate, cum sânt Albanezii, au astfel de organe. Nouă ne lipsește această armă și cât timp nu sântem înarmați bine, lupta nu o putem duce cu sorți de isbândă.

Când oare se va ivi la noi un nou Șomănescu, care se înzestrează poporul român cu astfel de arme neapărat de lipsă?

Sibiul, 9 februarie n.

Doliu la curtea română. A. S. ducele ereditar Alfred de Saxa Coburg, fratele A. S. R. Principesei Maria a României, a înecat din vâlcărie la Meran. Ducele domnitor de Saxa Coburg nu mai are nici un fiu. Curtea regală din România a luat un doliu de 15 zile.

Mișcarea țărănească a fost pusă de nou în discuție în parlamentul român, în ședința de luni. Dl ministrul de interne Phérékyde a rugat pe deputatul socialist dl Morfun, să-și amine desvoltarea interpeleției în chestia aceasta, fiindcă interpeția nu e terminată anchetarea și stabilirea responsabilităților. Totodată dl ministrul a făcut următoarea declarație:

»Cred de a mea datorie de a afirma, că nici un indiciu de culpabilitate nu există în contra partidului conservator. Pentru moment există indicii de culpabilitate contra a două persoane cari se află în mâinile justiției, dar' nu mă cred autorizat să afirmă că aceste două persoane au agitat în numele unui partid politic sau social.

Declarația aceasta a fost reclamată de împrejurarea, că o parte a presei române a adus acușăriuni partidului conservator, pe care voia să-l facă responsabil pentru mișcarea țărănească. Acușăriunea a fost însă nemotivată.

Cehii și Germanii. E vorba ca după calapodul din Ungaria să se înceapă tratative de pace și în Austria, între Cehii și Germanii. Conte Thun, prim-ministrul austriac, a chemat la Viena pe conducătorii Cehilor tineri și pe șefii partidului marilor proprietari conservativi, pentru a lua înfelegeri împreună asupra convocării dietei provinciale din Boemia. Tot din acest motiv a sosit în Viena și principala Lobkovitz, mareșalul țerei.

Toastul împăratului german.

Novosti din Petersburg se ocupă cu toastul împăratului german adresat celor din Brandenburg și face întrebarea, că slăbi-s'ar oare acea »stâncă puternică«, dacă »deutscher Michel« s'ar abnega și s'ar mulțumi cu sabia, care o ține azi în mână? Dacă da, atunci pacea este asigurată. Dacă însă nu, atunci ce călăuzi păzitori ai păcii au dreptul de a-i urma exemplul. »Novosti« întrebă în fine, dacă nu cumva printr'asta ar

suferi interesele păcii. Tot la chestia toastului vorbește și *Novoje Vremja* și zice: »Deutscher Michel« nu poate să apere pacea numai cu soartă și sabia lui. Germania ar pute doar' să facă mai mult pentru marea cauză a păcii propusă de Rusia, decât ori-care alt stat. Făcând oamenii la aserțiunea împărelor spre paguba deaproapelui, observă foarte nimerit foaia rusească, că tocmai prin renunțarea de bunăvoie la astfel de aventuri poate să fie asigurată pacea lumii.

Din parlament. În ședința de ieri, Mercuri, a dietei maghiare s'au continuat votările nominale rămase din ședința premergătoare, ear' deputatul Sima Ferenz a interpelat în chestia subvenționării ziarului tisztaist *Országos Hírlap*, nu de mult — decedat. Camera s'a prorogat apoi, cu dela sine putere, până la 16 Februarie n. Prorogarea s'a făcut din motivul, ca tratările de pace să poată deurge în liniște.

Studentii din Orade.

După Wlassics — Bozoky. — Rol trist. — Nou asasinat moral. — Cinism unguresc.

Ceea-ce dl Wlassics a făcut cu Bolcaș, — zicea foarte adevărat dl Șomănescu, — este un material asasinat: moral, intelectual și intrinsec.

Această glorie herostratică a ministrului de culte a învidiat-o se vede rectorul academiei dela Orade, dl Bozoky.

Rol trist.

În decursul întregii chestiuni, de când s'a început campania șovinistă în contra tinerimii noastre, rectorul Bozoky a dovedit cel mai trist rol.

Lipsit de ori-ce prudență, el a instigat pe tinerii maghiari, aruncând Românilor cuvinte grele de nepatriotism.

Lipsit de ori-ce consecvență, acest om, care ar fi fost chemat să dea o revoltă mai umană unei chestiuni isvorită din porniri ideale, a prezentat figura cea mai tristă a unui nedumerit și nehotărât, care balansează fără echilibru între șovinism și umanism, între fariseism și dreptate.

În fine s'a pus și el pe partea șovinismului, ca să nu apară un Bozoky, mai puțin »patriot« decât un Wlassics!

Nou asasinat moral.

Ceea-ce Wlassics a făcut cu Bolcaș, Bozoky a făcut cu 17 colegi ai lui!

Ni-s'a telegrafat că cei 17 colegi ai lui Bolcaș ar fi fost excluși numai dela academia din Orade.

De fapt însă cazul pare mult mai grav; el pare a întrece chiar asasinatul fizic, cunoscut deja.

Ziarele maghiare spun, că Bozoky a denegat a înscrie pe cei 17 studenți și pe semestrul al doilea. Totodată a avisat despre aceste toate unversitățile și academiile din țeară, ca să nu primească pe prizoniții tineri la studii.

Dacă e așa, atunci faptul lui Bozoky e mai criminal decât al lui Wlassics; pentru-că acesta i-a lede deodată 17 victime, pe cari le omoară moralmente pe ascuns, pe furie.

Așteptăm cu nerăbdare informații sigure dela tinerii noștri prizoniți.

Cinism unguresc.

Ziarele maghiare tractează cu un revoltător cinism și această chestiune. Ele ascriu studenții noștri motive egoiste, și înaintea lor batjocoresc, că nu se vor mai găsi 17 Sava Șomănescu în simul nemulțumirii române.

Acest rânjit canibal al gazetărilor maghiari îi caracterizează pe ei; se vede că aprobă din suflet noul asasinat.

Ei însă sânt și provocători, și credem, că la cas de lipsă, poporul românesc le va răspunde cum se cade, cu fapta.

Trebuie să li-se astupe gura acestor canibali moderni!

Crisa.

Conferența partidului liberal.

Martii seara s'a ținut conferența partidului guvernamental, la care au luat parte aproape toți mamelucii lui Bánffy. Președintele Podmaniczky a deschis conferența, a raportat despre moartea deputatului Balogh, și a dat apoi cuvântul baronului Bánffy ca să raporteze despre mersul tratatelor și să facă expusul situației politice.

Bánffy a rostit o vorbire mai lungă și a fost deosebit de neobișnuită față de obișnuie. S'a ferit a face declarațiuni menite să provoace susceptibilități; a fost destul de obiectiv, dar' nou n'a spus nimica.

Apa nimita că dela Septembrie anul trecut mâinile parlamentului sânt legate, pentru-că obstrucția nu-l lasă se muncăască, și a trecut imediat la modalitățile prin care s'ar pută restabili ordinea și mersul regulat al afacerilor în parlament. A recunoscut că firul i-a fost pus în mână din partea disidenților, și a înșurat condițiile sub care e gata să-și părăsească locul, pentru-că, — zicea pașa dela Bistrița, — »dacă interesele țerei cer să ne părăsim postul, trebuie să o facem, nu ca jertfă, ci ca datorință«. (Va fi vre-un citat din Plato și acesta, pentru-că baronul Bánffy, de o vreme încoace, e mare — plato-nist).

Crede că oseași încă în vedere interesele țerei, în care eas apoi desnodământul va fi aflat cu siguranță.

Tratările cu opoziția sânt încă în curgere cu privire la judecătoria curială în chestii electorale și la modificarea regulamentului de casă, și guvernul așteaptă răspunsul opoziției referitor la chestiile acestea. De aceea, în mijlocul tratatelor, guvernul nu ține de oportunitățile discuției, și roagă partidul să iee simplu la cunoștință cele împărțite. Speră că în principiu întregul partid guvernamental e de părerea, că un compromis cu opoziția ar fi folositor pentru țeară. Dorința guvernului este ca compromisul să se lege; dar' ori-ce s'ar întâmpla, partidul va fi în poziție peste câteva zile să se pronunțe în merit și să iee hotărâri finale în cauză.

Despre modificarea legii electorale încă a vorbit Bánffy puțin cuvinte, accentuând că problema aceasta rămâne rezervată pe seama guvernului următor, care o va introduce în programul seu de muncă. Actualul guvern nu poate intra în tratative cu privire la acest postulat de mare importanță al opoziției, pentru-că nu poate deobliga întru nimica pe următorul guvern.

Vorbirea prim-ministrului maghiar a fost primită cu mare însuflețire din partea mamelucilor.

Nu s'a inclus în cuvânt, prin urmare s'a sculat presidentul de partid, Podmaniczky, și mulțumind prim-ministrului pentru deslușirea date, pe cari partidul le consideră de prea suficiente, enunță ca conclud, că partidul ia cu plăcere la cunoștință și în unanimitate declarațiunile guvernului, și de clară conferența de încheiată.

Mamelucii strigă din toate puterile »Eljen Bánffy« și părăsesc sala de întrunire.

Erau de față 248 de — capete.

Censul nu se reduce.

Despre modificarea legii electorale Bánffy n'a spus decât că ea va forma grijea viitorului guvern. A pus însă pe toți »Schreib-Moritz-ii« s'o spună verde, că din reducerea censului nu se va alege nimica, nici acum, nici mai târziu; nici-odată.

Magyar Ujság, organ tisztaist, dă oștiei următoarea explicație în chestie:

»Cel-ce voește unificarea censului electoral, nu voește alta decât să ducă țeara, cu voe sau fără voe, la încurcături și primejdii nemărginite. Cel-ce stăruie ca să se ajungă la acest scop, poate

se ajungă să vadă intrată în parlament cearta națională, elementele dușmanilor interni din țeară.

»Numărarea acestui element sinistru, cu totul necalculabil, între factorii parlamentari, ar fi atâta, cât a soarte stîlpii cei mai tari din edificiul supraumității maghiare, a șgduiei credința în unitatea națiunii, a șgduiei credința în unitate pe seama federalismului.

»Cel-ce găsește plăcere în stările din Austria; cel-ce vrea ca locul națiunii unite maghiare să-l ocupe naționalitățile divise în fracțiuni și aflătoare în continuă luptă înverșunată pentru putere: acela poate să ceară unificarea censului electoral.

»Dacă am vedea, că naționalitățile noastre pretutindenea în țeară sânt adiate din suflet, idei de stat maghiar, cum sîntem noi, am pute să ne apucăm de o reformă atât de adâncă. Dar' cine vrea, cine poate vrea, ca agitatorii pan-slavi și elemente ce gravitează spre România, să aducă în parlament să-mântă distrugerii?

»Cel-ce voește politică serioasă națională, — și partidul național se fâlește ca — nu poate să ceară șerșes ca censul electoral să se reformeze în modul propus.

Ei, așa vă înțelegem, onorabililor. Fiți și pe viitor tot atât de sinceri și spuneți rupt ale ce vă doare. Noi o știm, dar' e bine să o știe și străinătatea din propria voastră mărturisire.

„Sindicatul agricole“.

— Vorbirea dlui Delavrancea. —

În camera română se discută o lege de mare importanță pentru țărani, legea sindicatelor agricole.

În ședința dela 31 Ianuarie n. a luat cuvânt și deputatul din Ploiești, dl Barbu St. Delavrancea, și a rostit earăși unul din admirabilele discursuri pe cari numai domnul Delavrancea le știe ține.

Discursul atinge teme cari ne interesează pe toți, fiind instructiv, de aceea reproducem din el unele părți.

După o introducere de interes local, dl Delavrancea a continuat astfel:

Domnilor, în evul mediu, și până la începutul secolului nostru, capitalul pământului predomină. Dela începutul secolului și până acum vre-o 40 de ani, capitalul-pământ este precumpenit de capitalul-prompțiat, secolului-ban, și în a doua jumătate a secolului nostru capitalul-muncă începe a-și spune cuvântul seu și a-și revendica legitimele sale drepturi, ori-care ar fi contuluneia sistemelor, propuse de abaterii lumii civilizate. Trei mari factori determină astăzi marea problemă a omeniilor: capitalul-pământ, capitalul-ban și capitalul-muncă.

Armonia dintre acești factori se caută cu o pasiune explicabilă. Din turburarea raporturilor lor, grijea și durezza omeniilor întregi, ear' consecințele funeste nu sânt numai de ordin economic și politic, ci și morală. Eu nu voi susține, ca o evidență, că ori-unde o turburare economică se produce, cauza ar fi o călcare a unei legi morale, — dar' sânt convins, că un neechilibru economic opărăsita morală și coboară sufletul ori-cărei asociațiuni omenești.

Pe la jumătatea secolului al XIII-lea apar, în societățile medievale, primele corporațiuni la popoarele neo-latine, ghidul corporațiunilor este de origine română, regulamentul lor este de origine germană. Corporațiunile au avut de scop perfecționarea produselor și apărarea producătorilor. Acest scop a fost depășit. Și era firesc. Efectele politice s'au simțit. Dacă nu chiar organizarea comunelor, dar' de sigur că imensa putere a unora din ele se datorește corporațiunilor. Flandrele și nordul Francei, cu asemenea instituțiuni au ajuns la vochea lor măriture. Dar', aproapele științei și primele licăliri ale libertății individuale, trebuia să turbure corporațiunile învechite. Ameninate, ele cer

sprigin dela puterea centrală. În Franca, Colbert le dă o organizare uniformă. Și tocmai în această organizare puternică, dar fără să se fie seama de diferența naturală dintre fiecare profesiune, stă decăderea corporațiilor. Revoluțiunea cea mare, minată de acea filosofie utopică și nivelatoare, prin legea dela 1791 desființează corporațiile. Este interzis, prin primele articole, ori-ce asociațiune profesională. Nu este îngăduit nici unei adunări de meseriași, de muncitori, ca să se aleagă președinte, secretar, cassar, chiar când ar fi fost vorba de un sfat trecător. Nici o autoritate, comunală sau județeană, nu poate primi petițiuni profesionale sau dacă din forma ei exterioară ar rezulta că este alcătuită de profesionali. Nu vre-o concepție economică a fost cauza acestei legi, ci dorința unei egalități utopice. Nu face aci critica revoluțiunii franceze, căci dacă resimț fiori ori de câte-ori mă gândesc la profesiunea cu care s'a versat atâtă sânge, știu că mult bine a îmbrășțiat în omenire acea mișcare uriașă. Revoluționarii vedeau în corporațiuni o inegalitate și spectrul lumii de mai nainte, și era natural să le desființeze.

Trei perioade se disting în asociațiunile de cari ne ocupăm. Prima, din secolul al XIII-lea și până la 1791. Perioada de mărire și de decădere a lor. A doua perioadă dela 1791 și până la 1884, perioada de prohibițiuni și de toleranță de fapt. A treia perioadă începe acum, în timpurile noastre.

Vă atrag atențiunea, că la 1884 corpurile legitime din Franca discutau un proiect de lege privitor la asociațiunile profesionale. Pe cale de amendament, tocmai la a doua deliberare a senatului, s'a introdus și cuvântul «agricol» pe lângă acelea de industrial și comercial. Astfel Franca a ajuns la o lege generală în 1884, în care s'a prevăzut și sindicatul agricol.

Dar' marea speranță în asociațiuni, dorința de mai bine și de mai de grab, a împărțit lumea în două școale independente de naționalitate. Unii s'au oprit la școala oficială franceză: asociațiunile libere sub protecția unei legi care să garanteze oare-cari avantaje legale pentru cei cari se asociază. Alții fascinați de speranțele mari ce-și pun în sindicate, s'au reintors la vechile forme ale corporațiilor. Sânt state cari au intrat deja pe această cale. De exemplu Austria, dela 1885, dacă nu mă înșel asupra datei, a consacrat printr'o lege principiul asociațiilor forțate, ca și vechile corporațiuni. În urmă Ungaria a admis același sistem. La noi, dlor, vă aduceți de sigur aminte, că dl Carp a voit să reinvieze vechile stărostii sau bresle. În toamna anului 1888, în «Monitorul Oficial», fură publicate o serie de legi. Știu că noi am criticat acest procedeu. Îl consideram ca insolit. Dar' și atunci ca și acum nu aveam alt argument. S'ar pută zice însă, că din exemplele ce vă dau n'ar rezulta decât o pornire autoritară din partea unor state și a unor bărbați de stat. Vă înșelați dacă aci veți reduce înțelesul acestor încercări. Curentul reintorcerei la vechile corporațiuni este puter-

nic chiar în masele muncitorilor. Mulți din ei admit formula: «corporațiunea obligatorie a patronilor și a uvrierilor de aceeași meserie este un organism necesar în regimul muncii». Această țesă, această credință a făcut obiectul discuțiunii din marele congres. — al treilea congres — al uvrierilor din Elveția. La Bienne, în 1893, 2 Aprilie, se adunară 309 delegați oficiali, reprezentând 111.500 de muncitori. Și aci, în unanimitate admiseră ca «unic program social» «corporațiunile obligatorii». Sub această impresie, în ziua de 4 Martie 1894, poporul elvețian fu chemat să-și exprime dorința sa prin vot, ad referendum, în privința art. 34 din constituțiunea federală. Din 700 de mii de alegători, nu luară parte la vot decât 280.000. Din 280.000 de votanți abia cu o majoritate de 20.000 se respinge «corporațiunile obligatorii». Constat dar', că ideea aceasta pătrunde adânc în masele muncitorilor, și n'ar fi impotibil să vedem și alte state intrând pe calea începută de Austria.

Da, problema muncii și a muncitorilor preocupă în primul rând statele cele mai civilizate, lăsând pe al doilea plan problemele pur politice, formalist — politice. Aiurea nu numai oamenii de știință, dar' și oamenii de o veche aristocrație se îngrijesc cu tot dinadinsul de muncitorime. În reichsrath, în ședința dela 17 Iunie 1891, principele Alois de Lichtenstein, nu se sfii de a declara: — «Astăzi miseria este o carieră de periculo. Meșteri și calfe la isprăvit se întănesc în aceeași tristă stare de robi salariați, muritori de foame, la bunul plac al marilor exploatare. Ei se întănesc în fundul unui abis în care nu mai pătrunde nici o rază de speranță, în care nu se mai coboară nici un inspector industrial ca să vază dacă se aplică sau nu legile contra exploatare abuzive». Asemenea cuvinte pronunțate de un om în al căruia suflet sânt atâtea tradițiuni senioriale, trebuie să producă în noi aspirațiuni generoase, griji de o profundă umanitate, simpatii calde pentru aceia cari muncesc de dimineța până seara, de multe-ori fără nici o speranță când se gândesc la bătrânețele lor. (Aplause).

A venit dl ministru al domeniilor cu legea sindicatelor agricole. Crede oare serios, d-sa că cu o asemenea lege vor prospera muncitorii nostri agricoli? Crede d-sa că o asemenea lege va îmboldi progresul agricol? Și cine se simdicează pentru progres? Nu cred că veți pune temeiul pe starea economică și culturală a țeranilor. Dar' starea culturală a marilor proprietari vă inspiră d-voastră mari speranțe? Ați copiat, și ați copiat greșit, legea din 1884 a Franței. Este oare vre-o apropiere posibilă între starea culturală a marilor proprietari din Franca și aceea a marilor noștri proprietari? Dar', dlor, în Franca sânt tradițiuni și școli culturale-agricole, pe cari noi nu le avem. Dela 1823—1843 a predominat tipul cultural dela Roville, introdus de Mathieu de Dombasle. Îngrășămintea terenurilor cu gunoii, cu bălgar, în fermentație, era fondul acestui sistem. Al doilea tip se fundă la

Grignon, de Auguste Bella, acest spirit larg, care deși admise sistemul «tout par le humus», totuși fuse un spirit mai științific. Sistemul fu luat dela Moeglin din Prusia, susținut de Thaër. Doctrina lui se resumă în cuvintele: — «Fiți la vremea și din vremea voastră, folosiți-vă de progresele științei, nu credeți niciodată în eternizare, în universalitatea sistemelor de cultură. Nu credeți niciodată în imobilitatea științei. Nu poate exista o știință decât cu condiția ca întotdeauna să cerceteze, să studieze». Această școală fundată în 1827, fu în delplină glorie până la 1868. În sfârșit Franca ajunse la al treilea tip al savantului Boussingault, tipul dela Bechellborn, văzând progresul agriculturii în îngrășămintele chimice.

Dar', dlor, în Franca, încă din timpul lui Ludovic al XV-lea se fundă o societate agricolă, cu sediul la Paris, pentru dezvoltarea științei agricole. Astăzi ea este o adevărată academie agricolă. În Franca dar' este posibil syndicate agricole care să aibă drept scop, pe lângă interesele, economice, rezolvarea problemelor mari economice și științifice. Dar' la noi? (Va urma).

Cronica zilei.

Sibiu, 9 Februarie n.

Avis. A doua convenire socială a inteligenței române din Sibiu va avea loc Duminecă, 12 Februarie n. la orele 7 seara.

Onorari frumos. Dl John Morley, care a sfârșit acum biografia lui Gladstone, a primit, ca remunerație pentru lucrul său frumos suma de 250.000 franci. Dl John Morley fusese ales de familia și de amicii marelui *great old man*, pentru a scrie viața atâ de bine întrebuințată a castelanului dela Hawarden.

Hymen. Dl Emil C. Osvada, din Măhaci, anunță cununia sa cu d-soara *Eugenia Oltean*, fiica preotului din Valasut, ce se va celebra Duminecă, la 19 Februarie n. 1899, în biserică română gr-cat. din Valasut.

— Dl George Mohan, culegător de litere în tipografia noastră, și-a încredințat de fiitoare soție pe d-soara *Eva Lazar Bulea* din Sibiu. — Să fie într'un cias bun!

Corvina Liszt, fata marelui artist și văduva celebrului Wagner, zace greu bolnavă în Viena, unde abia a sosit de o săptămână. Ziarele ungurești înregistrând știrea aceasta nu-și pot ascunde dușmănia ce o poartă fiicei «ungurescului» Liszt, pentru-că aceasta nici-decum nu simpatizează cu conaționali ce se impun tatălui său, al cărui cadavru tot ea n'a lăsat să fie înmormântat în Budapesta. Din curiozitate Corvina Liszt a venit odată în Ungaria, în «așa zisa patria» tatălui său, și eață ce a scris în un articol despre Unguri: «În Budapesta am făcut cunoștință cu mai mulți domni de ungar, care toți purtau frumoase și stufoase bărbi. Mi-ar fi plăcut să întreb pe acești domni, de câte-ori își peptenă barba la săptămână».

Examenul de stat al silvicultorilor. Foia oficială publică următorul comunicat: Cei-ce doresc ca să depună examenul de silvicultur în primăvara anului curent, trebuie să-și înainteze cererea pentru a fi admiși la examen, instruită cu documentele necesare, cel

mult până la 15 Martie a. c., la presidiul comisiunii pentru examenul de stat al silvicultorilor (Budapesta, ministerul r. u. de agricultură, secția agriculturii).

Îl păzesc. P. Lloyd scrie, că de câteva zile se ved pe dinaintea clubului liberal mai mulți detectivi. Acești agenți secreți de siguranță păzesc pe Bánffy, de oare-ce îndată-ce «preaiubitul» prim-ministru se depărtează din club, să fac nevăzuți și ei.

Prima funcționară de bancă în Sibiu este d-soara *Gizela Arz*, fiica venerabilului profesor gimnazial de aici, Arz. D-soara Arz a fost aplicată zilele aceste la banca «Transilvania», ca practicantă de comptabilitate.

Falsificarea vinurilor. De câțva timp zilnic se descoper în Ungaria o mulțime de falsificări de vinuri. Puțin conștiențioși «Weinhändler»-i jidani au înndat țeara întreagă cu vinuri falsificate, prin care înșeală banii scumpi și ruinează sănătatea locuitorilor. S'au îngrozit și autoritățile ungurești de înșelătorile fraților — jidani și deși cu durere au fost nevoite să pornească cercetările și să descopere pe falsificatori, cari nu mai cunoșteau margini în necinstia lor meserie. Dar' numărul Eng-elilor se sporțește îngrozitor; autoritățile nu mai răbdesc să sigileze și să confiscă vinurile falsificate. Și acum s'au îngrozit Jidani, căci ved cum apun zilele lor de aur, ved cum fără milă li-se descoper secretele «geschäft-urilor» adunătoare de venit. Și acum recurg la presa ungurească să-și scape de halul în care au ajuns. Presa governmentală, care li-a fost razimul Jidanilor în cazul acesta nu-i poate apăra cu succes, căci atunci ar desavua purcederea șefilor lor — ar trebui să desaproabe acțiunea guvernului. Și asta nu se poate. Presa opozițională nu e tocmai frate de cruce cu Jidani. Ce au făcut Jidani? Au recurs la presa aceea care umblă cu 2 bani în trei pungii și astfel au primit între altele și pe ziarul *Egyetértés* — falnicul kossuthist-governmental și acesta acum fi apără pe Jidani cu mâni și cu picioare. Desperat strigă E-s că țeara e în pericol, căci se prăpădesc «Weinhändler»-ii, să nimicesc cultivatorii de vin — pentru-că guvernul îi prigonește și nu-i lasă să vândă vinuri — falsificate.

Cei dela E-s ar trebui să nu uite că tocmai kossuthiștii lor «bityeresc» mai mult și astfel pe ai lor îi înșeală și la ai lor le ruinează sănătatea Jidanii prin vinurile lor falsificate. Dar' se vede că așa joacă — după-cum «sună nota».

Învățător ungurec — boacter de noapte. Reprezentanta comunei *Nyir* din com. Abauj nu recunoaște privilegiul nici pentru popa, decum pentru învățător. A hotărât în o ședință că toți locuitorii au să fie păzitori de noapte — pe rindul casei. Când a venit rindul la popa și la învățătorul, acestia au început să protesteze — dar' înzădar, căci brava reprezentantă a zis că așa e legea din comună — toți trebuie să se supună. Preotul dacă a văzut că nu-i încătro «și-a plătit un «substitut», dar' învățătorul, sărac fiind, a trebuit să iee bățul de stejar și să se plimbe toată noaptea prin comună. Atâta cinste luminătorilor poporului numai Ungurii știu să dea.

Ocupațiuni originale femeiești. Cu toată concurența năprasnică invențiunile femeii engleze și americane își află ocupații foarte rentabile. Eată câteva: În Londra este funcția așa numită *dinner taster* (gustarea mâncărilor). Funcționarii — se înțelege femeii — pentru plată bună merg pe la diferite bucătărfi și gustă

mâncările; unde e de lipsă dau bucătărelele lecții din arta manajului. Altele apoi sânt *transportoare de amanele*. Aceste adună amanele dela aceia cari se genează să le plaseze. Alte femei apoi sânt *dresseure de papuci*. Când vre-o damă are papuci noi, care îi sânt ori prea strâmți ori prea largi, îi predă la *dresseure* și aceste pentru plată îi încalcă și îi «umblă» câteva minute până-ce-i dedă. În America apoi femeile sânt *inspectori pentru curățirea stradelor* și se zice că curățenia de atunci e exemplară. Altele apoi sânt *aranjatoare de odăi*, ceea-ce pretinde mult bun gust și speciale cunoștințe. S'a întâmpat însă nu de mult, că o astfel de aranjatoare a gătit odăile unui june veteran. Când acesta a venit acasă într'atât «i-a câștigat simpatia, încât a declarat-o de cea mai indispensabilă mobilă din casă. Sfirșitul aranjamentului a fost — căsătoria.

Fluierătorii din insulele Tonga. Nu v'ați închipuit de sigur nici-odată că faceți rău când fluierați. Ei bine, sânt țeri în cari dacă veți călători vre-odată, veți face bine să nu fluierați. Astfel în Islanda, în mijlocul Oceanului Atlantic și în insulele Tonga, în mijlocul Oceanului-Pacific (două țeri cari nu sânt de loc apropiate) se crede că omul când fluiera, insultă pe Dumnezeu. Tot așa în unele părți ale Germaniei-de-Nord se zice, că dacă fluiera cineva seara face pe ângeri să plângă.

Primul cilindru. Tribunalul din Londra a pertractat un senșional proces. Pe banca acușărilor a stat vestitul comerciant John Hetherington pentru conturbarea liniștei și a ordinii publice. Acusa spunea, că Hetherington s'a plimbat pe stradă având pe cap o pălărie înaltă de mătăsa, de o strălucire orbitoare, prin care a născut o adevărată panică în lumea de pe stradă. Mai multe femei au amest, copiii tipau îngrozitor la vederea pălăriei; câinii lătrau necontent și în marea învâlmăseală un copil «și-a rupt o mână». Hetherington în vorbirea sa de apărare a spus că n'a călcat nici o lege, el simplu a apărut pe stradă cu o pălărie inventată de el, pe care a numit-o *cilindru*. Judecătorii «i-a adus sentența conform căreia Hetherington a fost silit să depună o cautiune de 500 funți sterl. că de altă-dată se va purta cum se cade.

Astfel «și-a făcut intrarea triumfală în împărăția modei — azi atâ de mult folositul *cilindru*. Căci procesul acesta s'a pertractat la 16 Ianuarie 1897.

Găini cari adună aur. Un amic agricultor din apropiere de Butte City, J. Mac Conville, găind o găină într'o zi, a rămas uimit tând în intestinele ei o bucată de aur. El a tăiat atunci și celelalte găini pe cari le mai avea și a găsit în fiecare câte o bucată mai mare sau mai mică de aur. Pentru tot aurul acesta, strins de găini de pe câmpiile aurifere din împrejurimi, Conville a luat 387 dolari. El a cumpărat alte găini, pe cari le ține numai ca să adune aur și speră, că în chipul acesta să devină curând milionar.

Știri mărute. *Krivány* «și-a ales de apărător pe advocatul din Arad Dr. Nemess Zsigmond.

— Archiducesa *Maria Immaculata*, mama archid. *Francisc Saluator* zace greu bolnavă.

— În dieta Prusiei s'a înaintat un proiect de lege pentru alcătuirea *judecătorilor de onoare pentru medici*.

— Dr. *Kohn Samuel*, prim-rabbi din Budapesta a fost denumit membru în casa magnaților.

FOITA „TRIBUNEI“.

„Nu te-a iubit...“

(Urmare și fine).

Ne plăcea amândurora nesfârșit de mult o romanță de Schubert, compusă la o poesie cunoscută a lui Heine, unde poetul spune cum un tinăr a sărutat lacrimile de pe mâna iubitei sale și că de atunci el nu mai are nici pace, nici alinare, pentru-că «l-a înveninat cu lacrimile ei:

»Mich hat das unglückselige Weib
Vergiftet mit ihren Thränen.

Ceva asemenea unei inspirații — bunăoară ca o revelație pentru un ascet sau o idee platonice în mintea unui filosof — se cobora asupra ei când cânta romanța aceasta. Întreaga-i ființă părea a se transforma în poesie și armonie.

Fața-i lua o roșeață virginală, pieptul îi bătea cu putere, nu mai era femeie, era un ânger.

Într'un astfel de moment de sensație dumnezească trebuie că s'a furiașat în sufletul meu acel nefericit și totuși atâ de poetic sentiment, căruia unii îi zic *iubire*, ear' alții, după Eminescu îl numesc cu drept:

»Un nesfârșit prilej pentru durere.

M'am luptat mult în contra acestui sentiment, care a jucat des un rol fatal în viața mea.

Experiențe din trecut mi-au câștigat convingerea, că menirea mea față de sexul frumos nu e alta, decât de a le

amusa, de a face pe cavalier de spirit, de a le pretinde în schimb cel mult prietenia, dar' nici-decum amorul.

În nopți nedormite adese cercat-am să mă conving pe mine însumi, că dorul acela irezistibil de a fi lângă ea, sau cel puțin de a trece pe sub fereastra ei în speranța de a o vedea, nu e altceva decât o potentață a influenței ce o exercită asupra mea ființa ei superioară, aș pută zice un fel de adorațiune asemenea extasului ce-l simte un poet față de musa lui.

Credeam a vedea în ea numai geniul meu cel bun, spiritul protector menit să trezească în mine partea cea mai bună.

Dar' timpul mi-a adus probele cele mai neîndoelnice, că ceea-ce am simțit față de ea a fost într'adevăr amor. O astfel de probă a iubirii a fost în toți timpii: jalușia.

Dela o vreme am început a suferi chinuri de moarte când o vedeam vorbind și zimbând unui sau altuia din droaia de tineri cari se învârteau în jurul ei.

Și cu toate-că nu încurajă nici pe unul, nu trecea nici-când peste marginile impuse de o bună creștere, totuși eu mă retrăgeam trist și gânditor într'un unghiu, de unde o priviam neînecat cu priviri dornice și ferbinți.

Și une-ori privirea ei blândă părea a mă cauta printre cei-ce o încunjurau. Ni-se întâlneau atunci privirile ca din întâmplare, și eu mă învioram sub raza lor.

Acasă în odăia mea singuratică mă aruncam în jețul de lângă cămin și stam ore întregi în o nemiscare hotarnică ca amorțea fizică, numai în su-

fletului meu se desvoltau lupte titanice, lupte pe moarte, pe viață, între iluziile dulci de fericire și între desnădejduirile cele mai negre.

De sute de ori m'am hotărât să rup tăcerea, să-i descopere ei taina cea mai sfântă a sufletului meu. «Mi-am ales și cuvintele ce aveam să «le spun, dar' de câte-ori m'am văzut înaintea ei, când «mi-a eșit în cale cu vecinul și irezistibilul meu zimbet pe buze, uitam totul, deveneam confus ca un școlar pe care «l-a prins profesorul în comiterea unei fapte neiertate.

Un singur gând mă mai încălzea, îmi dădea viață, gândul că sânt earăși lângă ea, că o ved, îi simt respirația, că îi pot atinge degetele mânilor ei albe și moi.

Ce nu am putut face eu, a suplinat providența.

O întâmplare crudă a voit, ca în fine să mă conving despre adevărul care nu odată a apărut negru și chinuitor în fundul inimei mele.

Într'o zi am intrat la ei mai de timpuriu decum aveam obiceiul să le fac visita.

Ea era la fereastră. În mână ținea un jurnal, ear' în cealaltă o batistă.

Ochii îi erau roșii de plâns. A căutat să se predomineze și să mă înduca în eroare prin un zimbet silit. Am înțeles imediat că s'a întâmplat ceva.

M'am apropiat de ea, «l-am luat mânuța și privindu-o lung am rugat-o să-și descopere și mie ce o supără.

Fără nici un răspuns «mi-a întins jurnalul și cu o privire repede peste un anuț din cronică am înțeles întreaga situație. Era un anuț de căsătorie al

fostului ei amozec u o parvenită bogată din orașul vecin.

Am rămas ca trăsniț.

În momentul următor am simțit o durere vehementă pe la temple, sângele «mi-s'a adunat tot la inimă.

Înaintea ochilor «mi-se prezentă un abis înfricoșat, era potopul nenorocirii mele ce «mi-se presenta în întreaga ei mărime.

Atunci în fine am înțeles totul. Atunci am înțeles, că între mine și ea exista totdeauna o umbră, pe care numai mormântul o va șterge din inima ei; că un suflet ca al ei poate suferi mult, poate săngera, dar' *iubi* cu adevărat numai odată poate în viață. Nu m'a iubit, nu m'a putut iubi nici-când.

Nu am fost înaintea ei nici-când mai mult, decât un simplu prieten, un confident.

Nu știu ce «i-am mai spus, nu știu când și cum am ajuns acasă în chilia mea.

Atâta știu și nu o voi uita nici-când, că noaptea ce a urmat a fost una dintre cele mai înfricoșate din viața mea.

Sânt bărbat oțelit de multe furtuni și nu «mi-e rusine să o spun, că în noaptea aceea am plâns amar și cu hohot, cum nu am mai plâns decât lângă consugiul singurei femei ce m'a iubit: al mamei mele.

Și lacrimile aceste au fost în parte tământuitoare. Am eșit în zori de zi afară la aer liber și am început să cugget mai cuminte.

În curând am fost în clar cu ceea-ce aveam să fac, pentru-ca să mă salvez cel puțin frânturile din naufrajul bietei mele inimi.

E lung și lat pământul. Îl voi cutriera fără scop și ființă, căutând să aflu în lume ceea-ce poate nu voi afla decât în morment: uitare și liniște.

Trenul zboară cu iuteală tot mai nebulă peste câmpii întinse și printre dealuri acoperite cu zăpadă.

Instinctiv îmi îndrept capul spre fereastră și urmez jocului bizar al miliardelor de schinte, cari rămân în urma locomotivei, luminând cu viața lor de o clipă o infinit de mică părțioa a infinitului întunecimii.

Un gând îmi fulgeră prin creeri, un gând de care mă înfiorez și totuși aș dori să fie adevărat. Pentru mine ar fi tot atât.

Oare ce ar fi, când pentru un păcat greu al meu sau al omenimei aș fi osândit, ca veci de veci să stau așa nemiscat într'un vagon al unui tren, care ar sbura cu iuteală nebulă peste câmpii și dealuri infinite acoperite cu zăpadă.

Cu capul lipit de giam eu să mă perd în privirea cuvintelor de foc formate din litere de schinte scrise pe fondul întunecos al nopții:

»Nu te-a iubit, nu te-a iubit.

Urechile mele să nu poată pricepe alt sunet, decât sgomotul ritmic al roatelor de tren, producând în infinita întunecime din afară un echou de mii de ori, care să repeteze neînecat și sarcastic rîzând neînduratele cuvinte:

»Nu te-a iubit, nu te-a iubit.

Cluj, Februarie 1899.

v. mol.

VIATA SOCIALA.

Din Turnisor.

Inteligenta romana din Turnisor invata la productiea declamatorica-teatrala impreunata cu joc, ce se va tine Dumineca, in 31 Ianuarie v., in sala scoalei gr-or. rom. din loc.

Incepul la 7 ore seara. Oferte benevole se primesc cu multumita si se vor cuita publice. Eventualul venit curat este destinat pentru sporirea fondului bibliotecii scolare.

Programa: 1. „Despre procese”, dialog de Ioan Pop Regetanul, predat de 2 elevi ai scoalei. 2. „Limba mea”, poezie de Nicu Stejarel, declamata de o eleva. 3. „Dragostea in-vrajbita”, poezie de G. Coșbuc, declamata de E. M. 4. „Cinel-Cinel”, comedie intr-un act, de V. Alexandri. După productie urmeaza joc.

Din Vadia.

Reuniunea de cantari si muzica „Unirea” din Vadia invata la concertul impreunat cu teatru, ce se va tine in 2/14 Februarie a. c., adeca la Intimpinaria Domnului (Stretenie), in ospetaria mare din Vadia.

Programa: Motto: 1. „Numele teu, cor barbatesc, de C. Porumbescu. 2. „Frunza verde foi de nuc”, cor barbatesc, de N. Vasilescu. 3. „Moșul”, cor sextet, de N. Musicescu. 4. „Doina”, cor barbatesc, de Vorobchievici. 5. „Barbatii femeiești”, comedie in trei acte. Personaje: Mangiosescu, pitar: A. Bercea. Călin cismar: Curea: P. Belcea. Chefta bucatarului: I. Turcu. Zagura fermecatorului: I. Lina. Breazu, vizitiu: A. Teran. Maria, servitoare: R. Catina. Elena, soția lui Curea: E. Labanti. Chefterița, soția lui Mang.: E. Berlea. Terani și Terance. Urmeaza joc. Prețul de persoană: locul I. de șezut 60 cr., locul II. de șezut 40 cr., loc de stat 20 cr. Incepul la 8 ore seara. Bilete se cuita la casa Reuniunii și seara la casa. Venitul curat e destinat pentru biserica gr-cat. din loc.

Din Hodoș.

Reuniunea de cantari si muzica a plugarilor romani din Hodoș aranjeaza Dumineca, in 12 Febr. n. a. c., in sala scoalei gr-or. in din loc concert impreunat cu petrecere cu joc.

Prețul de intrare: de persoană 30 cr., de familie constatoare din 3 persoane 60 cr. Venitul curat este destinat pentru fondul Reuniunii. Ofertele benevole sunt a se trimite casașului Reuniunii Iulius Vodă, econom, Hodoș, p. u. Hodoș, și vor fi cuitate pe cale publică. Incepul la 7 și jum. ore seara.

Programa: 1. „Vino lele”, cor mixt de I. Vidu. 2. „Bagă Doamne luna-n nor”, cor mixt de I. Vidu. 3. „Hora”, cor mixt de C. M. Cordonean. 4. „Sentinela română”, poezie de Alexandri, declamata de coristul Iulian Blajovan, junior. 5. „Trecu-i valea”, cor mixt de I. Murășan, cu „Varia”, cor mixt de I. Vidu. 6. „Negruța”, cor mixt, cu solo, de I. Vidu. 7. „Socrii și ginerel”, poezie de Speranță, declamata de coristul Pavel Seosan. 8. „Moțul la drum”, cor bărb., cu solo, de I. Vidu. 9. „Lugoiana”, cor mixt de I. Vidu.

Din Șeica.

Primim invitare la petrecerea cu dans ce se va aranja la 12 Februarie st. n. a. c., in sala ospetării comunale din Șeica-mare. Incepul la 8 ore seara. Venitul curat e destinat pentru prevederea elevilor săraci cu cărțile necesare. Prețul de intrare: pentru persoană I. coroană, pentru familie 2 coroane. Suprasolviri se primesc cu multumita și se vor cuita publice.

Din Boșca-română.

Societatea romana de lectură din Boșca-română invata la petrecerea cu dans ce va aranja in 2/14 Februarie a. c., in localul ospetării mari din loc. Venitul curat este destinat spre augmentarea fondului ei. Prețul de intrare 70 cr. de persoană. Incepul la 7 1/2 ore p. m. Capela musicală a lui Druga din Reșița-montană. Tinerii sub 14 ani sunt excluși dela petrecere.

La Abonament lunar

pentru Februarie st. vechiu invitat

Administrația ziarului „TRIBUNA”.

POSTA REDACȚIUNELI. Fraților din Valea-mare. Simțimentele d-voastră sânt foarte frumoase; vă fac cinste. Dacă până acum ați putut implini tot ce s'a cerut, impliniți și aceasta. Incordați-vă puterile, și cât numai puteți nu răbdați cuiu străin în casă. — Dlu G. Avram in M. Fr. Tinta d-tale e frumoasă și-ți dorim să-ți o ajung, dar nu ne putem însărcina să scriem scrisori private pentru d-ta. De abia reștim cu scrierile noastre. De altfel d'advocat român, la care zici se scrie, va prețui și fără de scri-soarea noastră lucrul, și credem că te va ajuta, cât îi stă în putință.

Tribuna Literară.

Să ne lămurim!

— Critica dlor dela „Foia Pedagogică”. — (Urmare).

II. Regula despre gen nu ni-se pare logică, zice dl critic. La tratarea genului eu am procedat astfel, că inaintea substantivelor am pus la sing. un, fem. o, și la plural doi, fem. două, și am zis că substantivele, cari la sing. pot primi inaintea lor un și la plur. doi, sânt de genul masc.; cele-ce la sing. pot primi o, la plur. două, sânt ambigene. — „Mi-ar plăce să-mi spună dl critic, pe un băiat din clasa III. primară, cum l-am puté familiarisa mai ușor cu ideea despre genul substantivelor? Cum crede d-sa, că erau mai logice regulele? Să-i fi dat ideea clară despre sexul ființelor? Bună-oară să-i fi arătat, ce deosebire este între berbec și între oaie? Dar! la lucruri cum să-l fi lămurit asupra genului? Cum să-i fi arătat de ex. pentru -ce pepene e masc., curcubeta fem. și ou ambigen? Să-i fi zis poate cum zic alți gramatici, că de genul masc. se țin subst., cari sânt nume de ființe sau lucruri bărbătești; de genul fem. substantivele, cari sânt nume de ființe sau lucruri femeiești? (Vezi gramatica limbii române de Maxim Pop, pag. 20). Dar cari lucruri sânt bărbătești și cari femeiești? Bună-oară braț are și bărbatul și femeia; deci de unde se știe băiatul, lucru bărbătesc sau femeiesc arată acest subst.? Barbă are numai bărbatul, totuși acest subst. e de genul fem. Ochiu are și bărbatul și femeia, totuși subst. e de genul masc.

Dar oare cuțitul e lucru bărbătesc ori femeiesc? — Discordanță între logică și gramatică vom afla adese-ori. Chiar și la darea genului nu vom găsi totdeauna rațiunea logică. De ex. pentru- ce prun e masc., prună fem. și măr (poama) ambigen (neutr)? Nu-i vorbă, în multe gramatici elementare despre gen se vor afla regule mai științifice și poate mai logice decât ale mele. Este însă mare întrebare, dacă elevul prin acele regule va pute ajunge mai ușor a cunoaște genul ori-cărui subst., sau prin cele date do mine. Ca prof. de limba română am experiat, că chiar și în școalele secundare cel mai practic mijloc de a-i face chiar și pe elevii cei mai slabi să nu greșească la cunoașterea genului, este cel indicat de mine. De altmintearea, în anii următori (el. IV.—V. prim.) tratându-se părțile vorbirei mai pe larg și mai temeinic, și despre gen i-se vor da elevului noțiuni mai lămurite și poate și regule mai logice.

În replică încercând redacția „Foi Pedagogice” a-mi arăta, cum aveam să proced eu mai corect, se încurcă de tot. Eată ce se zice în replică:

Mărul e acru. Para e dulce. Prunul e pom. Pruna e poamă. Toporul e unealtă. Barda e unealtă.

„Mărul, prunul, toporul, para, pruna, barda sânt nume de lucruri; despre lucruri nu putem însă zice, că sânt de gen bărbătesc sau femeiesc: Totuși în limbă (în gramatică) le dăm și lor gen și zicem, că cuvintele: mărul etc. sânt substantive bărbătești, para etc. substantive femeiești. Domnii dela „Foia Pedagogică” cred, că acum au deslegat enigma; elevii în urma acestor expunerii logice și psihologice vor înțelege ce va să zică gen și vor cunoaște genul ori-cărui substantiv. Numai cât domnii dela „Foia Pedagogică” nu ne spun, pentru- ce mărul (poama), toporul sânt lucruri bărbătești, ear para, barda lucruri femeiești. Deci de unde se o stie elevii?

După explicările atât de logice ale redacției, elevii vor fi deplin lămurii asupra genului așa, încât vor fi în stare să deosebească genul ori-cărui nume de lucru, tot așa de bine, ca și domnii dela „Foia Pedagogică”? Dar dacă măr (poama), topor sânt masc., unde rămân substantive neutre ale domnilor dela „Foia Pedagogică”? În exemplul: Sluga taie lemne, redacția mai comite o greșeală. Domnii dela „Foia Pedagogică” se-și însemnează bine, că substantivele slugă, deși arată ființă bărbătescă, în gramatică e de genul feminin, ear nu masc., precum susține redacția. Acum pe baza unor exemple zicem cum să

cunoască elevii genul, când nu-l cunosc nici chiar marii pedagogi și gramatici dela „Foia Pedagogică”? Fie domnii dela „Foia Pedagogică” convinși, că cei mai slabi elevii ai mei nu vor comite greșeala de a susține, că în construcțiile de mai sus: mărul (poama), toporul, sluga sânt substantive de genul bărbătesc (masc). Ei bine, cum stăm acum cu „logica”, domnilor dela „F. Pedagogică”? Acestea sânt exemple logice și de model? Risum tenebris! Ioan Petran.

INFORMAȚIUNI.

Carte de predică. Dl Sp. Haret, ministrul instrucției publice în România, considerând că una din cauzele cari au fost ca stavila ridicării morale mai ales a populației sătești e lipsa unei comunicări mai directe între preot și mirean pe cale morală, e lipsa de predică potrivite cari să pună pe preot în poziție de a face o școală mai eficace poporenilor sei, a hotărât să se alcătuiască o carte de predică.

Cartea de predică va fi pentru toate Duminecele de peste an, pentru sărbătorile bisericesti și pentru cele naționale apropiate împrejurărilor în cari vor fi cetite și nevoilor timpului nostru, cât și necesităților în care trăim.

Pentru alcătuirea acestor predice, dl ministru al instrucției publice a însărcinat o comisiune, lucrând sub conducerea P. S. S. Episcopului Hușilor, și compusă de domnii Dragomir Demetrescu, directorul cultelor, Mihail Popescu, directorul învățământului primar și Petre Gârboviceanu, profesor.

Dl G. Coșbuc va vedea apoi textul și va indica modificările ce ar crede necesare pentru-ca, fără a atinge fondul, predicile să fie prezentate în formă mai accesibilă poporului. Predicile vor fi în număr de 75 până la 80; fiecare predică nu va avé mai mult de 2—3 pagini de tipar.

Bibliografie.

„ENCICLOPEDIA ROMÂNĂ” editată sub auspiciile și din însărcinarea Asociației pentru literatura română și cultura poporului român. de Dr. Corneliu Diaconovich, prim-secret. Asociației.

După un interval de abia 6 săptămâni a apărut un nou fascicul, al 12-lea, al acestei mari publicații, cuprinzând articolele Dame—Doc, la oaltă mult peste 1000. Amintim în special biografiile rom. Damian, Dan, Danielloș, Deaponte, Darabanti, Darachi, Darcele, Davila, Deș de Tămășel, Delavrancea, Demetrescu, Demetriescu, Densușianu, Depărățean, Despot-Vodă, Desseanu, Diaconovici-Loga, Diaconu, Dima, Dimitrescu, Dimitriade, Dimitroviți, Dimitrovița, Dionisie, Djuvara, Dobra, etc., apoi dintre celelalte articole mai mari și mai importante: Demografia și Desinfecțarea de Dr. Felix, Dențiunea, Diabeteș și Difteria de Immerwoll, Digestiunea de Vaschide, Descendența și Distoma de Dr. Leon, Divanurile ad hoc de Floru, Districtele valahice, de Traila, Dobrogea și Datoriile publice de Nacian, Diplomația de Lecca, Docuri de P. Radulescu, Dicționar de Tiktin, etc. Dintre ilustrații amintim un tablou al Diamantelor mai mari și podul dela Cernavoda.

Abonamentele se fac la W. Krafft în Sibiu (deposit general pentru România: E. Storek, București) și se primesc numai pentru publicațiunea întreagă. Prețul de numărăre: pentru un tom broșurat fl. 10.—, compactat fl. 11.60 (în România, lei 25.—, resp. 23.50). Înceosebi amintim, că abonații, cari la timpul seu au achitat numai prețul tomului I, au să trimită fără amănare și prețul tomului II, ca să li-se poată expeda fasciculele nou apărute.

„Trilby”, sensationul roman de George du Maurier, tradus de curând în românește de „Afin dela Tuscia” se află de vânzare la librăria noastră. E un volum de 336 pagini, tipărit frumos pe hârtie fină, și elegant adjuștat; foarte potrivit cadou de ocașie. Costă numai un florin (2 coroane).

„Naționalitatea”. Societatea noastră „Tipografia” a scos într-o elegantă broșură interesantul studiu de Max Nordau despre „Naționalitate”. Valoarea acestui studiu este cunoscută cetitorilor nostri limbajul frumos în care „Rosmarin” al nostru a știut să-l îmbrace e gustat deja de cetitorii nostri, căci în „Tribuna” s'a publicat mai întâiu. Vorba era numai ca interesantele observațiuni originale ale genialului autor să nu rămână resfirate prin atâția numeri de ziar, ci să fie colectate într-un mănunchiu, mai accesibile la cetit și meditat. Aceasta a implinit-o „Tipografia” când a retipărit articolul din „Tribuna” în broșura de față. În estensiune de 40 pagini,

„Tipografia”, societ. pe acțiuni in Sibiu.

Călinarul Poporului pe anul comun 1899.

Dela 1848, (din prilejul aniversarului al 50-lea).

Adunarea dela „Dumineca Tomei” în Blaj Andreiu Murășan, poetul anului 1848 (cu 2 ilustrațiuni).

Fabulă arabă. Eu mis, esc, și sânt Român, poezie de I. Dariu.

Teară fără bătăni, poveste de V. A. Urechii.

Anecdota. Doine și iocane din lumea românească. (Limba, portul și moșia).

Doine și strigături populare: De pe Murăș; De pe Târnave; De pe Olt; De pe Someș; De pe Criș; Din Băneș; Din Munteș; Din Apusen; Din Bănat; Din Teara-Oașului; Din Bihor; Din Bucovina, România (Oltenia și Moldova), Basarabia și Macedonia.

Reveșul Nostru, cronica întâmplărilor din Septembrie 1897—Sept. 1898, se extinde pe 47 pagini, cu următorii subtitluri:

Causa națională, afaceri culturale, afaceri bisericesti, afaceri economice, frunțași român morți, dela frați, stări grele pretutendeni, etc. Economic: Cum s'ajungem la mine bine? — Unele regule pentru grijirea sănătății. — Povețe.

De ris. Tirgurile din Ungaria și Transilvania etc.

Ilustrațiuni.

1. Andreiu Murășianu, portret. 2. Casa în care s'a născut A. Murășianu. 3. Un băiaș român, din Bucium-Șaga. 4. Dela Stăna-de-Vale: Reședința și capela Episcopului Pavel. 5. Un Român „mărginean” calare. 6. O Româncă din jurul Sibiuului. 7. O fetiță (coristă) din Bistrița. 8. O familie din Bănat. 9. O păreche tinăra din Suciul-de-sus (între Lăpuș și Cibeleș). 10. Un jăran român din Bănat. 11. Scenă din Seliște (l. Sibiu). 12. Dela Stăna-de-Vale: case de locuit pentru oaspeți. 13. Români din Șiria (l. Arad). 14. Dela Stăna-de-Vale: „Bisericiuța” (o stâncă). 15. — „Moara dracului”, 16. † W. E. Gladstone (portret). 17. † Prințul de Bismarck. 18. Împărăteasa-Regină Elisabeta.

În estan călinarul e cu o întreagă coală mai voluminosă decât anul trecut, estinzându-se pe 143 pagini. Prețul însă e tot cel vechiu: 20 cr. plus porto postal 5 cr. A se adresa: „Tipografia”, societate pe acțiuni în Sibiu Strada Poplăcei 15.

„Lupta pentru drept”.

— Voci de presă. — „Liberalul.”

„Trebuie să fim bucuroși când ni-se dă în materie de literatură juridică o traducere de valoare, din toate punctele de privire.

„Lupta pentru drept” e creațiunea acelu geniu juridic Dr. Rudolf de Ihering, care e poate cea mai strălucită și cea mai originală ilustrațiune a literaturii juridice contemporane.

Traducerea dlui Păcățianu însă e mult superioară dlucderic anterioro, și ca stil și ca aprofundare serioasă a originalului, având pe lângă asta avantajul de a ne presenta penultima ediție a originalului nemțesc, ediție apărută cu un an inaintea morșei lui Ihering, care a supus-o unor modificări, cari înlocuiesc stilul științific greoiu în întâia ediție cu un stil mai ușor, accesibil și celor ne-specialiști în materie de drept.

Sosiți în Sibiu.

În 9 Februarie n. 1899.

Hotel „Împăratul Romanilor”: Kleine, vice-colonel din Tirgul-Murășului; Wagner, hotelier din Petroșeni; Roth, avocat din Sighișoara; Agata Bărescu, actoriță din Viena; Sebestyen, inspector sup. din Budapeșta; Feuer, Ajsing, din Budapeșta, Fischer, Neumann, Silberbauer, Neumann, Szoner, Koralek, Reich, Tiefenbrunn, din Viena, Rezer din Brașov, Ostermayer din Bodenbach, Binder din Mediaș, comercianți. Hotel „Neurhner”: Ionescu cu soția, administrator din București. Hotel „Meltzer”: Walther, ospetar din Făgăraș; Freund, voiajor din Viena; Sauer, comerciant din Călnă; Rosler, neguțtor din Făgăraș.

Bursa de mărfuri din Budapeșta dela 7 Febr. n. 1899

Table with columns for Săminte, Călnar, and various goods. Includes prices for wheat, corn, and other commodities.

Bursa de Budapeșta.

Table showing exchange rates and prices for various currencies and goods like gold, silver, and paper.

Bursa de Viena.

Table showing exchange rates and prices for various currencies and goods in Vienna.

Bursa de București.

Table showing exchange rates and prices for various currencies and goods in Bucharest.

„LUCEAFĂRUL“, institut de economii și credit, ca societate pe acții în Vêrșet.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de economii și credit „Luceafărul“ se invită la a

IV-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Vêrșet, Luni, în 27 Februarie 1898 st. n., la 10 ore a. m., în sala „Hotelului Alexandrowits“.

OBIECTELE:

- 1. Raportul direcțiunii pro anul de gestiune 1898.
2. Raportul comitetului de supraveghere.
3. Împărțirea profitului net.
4. Sortarea unui membru din direcțiune și alegerea unui membru în direcțiune în locul celui sortat.
5. Alegerea comitetului de supraveghere.
6. Verificarea procesului verbal al adunării generale.

Domnii acționari, cari voesc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotențiați, sânt rugați a și depune acțiunile și eventual documentul de plenipotență cel puțin cu două ore înainte de adunarea generală pe lângă revers la cassa institutului nostru.

Vêrșet, 6 Februarie 1899.

Direcțiunea.

[50] 1-1

Contul bilanțului.

Table with columns: Active, Pasive, fl., cr. containing financial data for the balance sheet.

Contul profit și pierdere.

Table with columns: Spese, Venite, fl., cr. containing financial data for profit and loss.

Propunerea direcțiunii asupra împărțirii profitului net pro 1898:

Table listing proposed profit distribution percentages and amounts for 1898.

Vêrșet, în 31 Decembrie 1898.

Ioan Cocora m. p., director executiv.

Victor Fincu m. p., contabil.

Membrii în direcțiune:

- Vladimir Spătaru m. p., Ioan M. Roșu m. p., Dr. Petru Zepeniag m. p., Dr. Aureliu Olteanu m. p., Avram Corcea m. p., Pavel Corcea m. p., Adam Barbu m. p., Antoniu Popoviciu m. p., Iosif Tămășielu m. p.

Examinând socoțiile și bilanțul pe anul 1898 le-am aflat în consonanță numerică cu registrele principale și auxiliare; recomandăm propunerea direcțiunii asupra împărțirii profitului net spre acceptare.

Comitetul de supraveghere:

- George Nedelco m. p., Nicolae Lința m. p., Bartolomei Panciovan m. p., Filip Adam m. p. președinte.

Descrierea Ardealului.

Cine voește să cunoască frumoasa țeara a Ardealului, și cu deosebire Munții-Apuseni, patria lui Horia și Iancu, să citească scrierile lui Silvestru Moldovan anume:

Țeara-Noastră,

descrierea părților sudice ale Transilvaniei și Valea-Murășului, apoi

Zarandul și Munții-Apuseni,

Cu 9 ilustrațiuni și o schiță.

Descrierile sânt facute în fel de călătorie, cu datele și porturile Românilor și cu multe legende despre dealuri, cetăți, izvoare ș. a.

Fiecare carte costă 1 fl. (și 5 cr. porto), în România 3 lei.

Toate ziarurile noastre au apreciat în cuvinte elogiaste aceste descrieri, unicele ce le avem despre Transilvania în limba română.

„Liga română“, scrie între altele:

Până astăzi n'a existat în limba română o descriere a acestor regiuni atât de interesante din mai multe puncte de vedere. Dl Silvestru Moldovan a răspuns deci prin această publicație unei trebuințe ce intră de-a dreptul în simțurile noastre. Sperăm, că publicul cetitor va face acestei scrieri primirea amabilă pe care o merită.

Comandă se pot face la

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Pentru „Tipografia“, societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

Anunț de exarândare.

Bunul comasat din Cenade (Szász-Csanád, comitatul Albei-inferioare), aparținător „Fundațiunii Al. St. Șiulușii“ administrată de Veneratul consistor metropolitan din Blaj, se va da în arândă pe calea licitațiunii publice pe 6 ani succesivi dela 24 Aprilie 1899 începând până la 24 Aprilie 1905.

- a) 500 jugere catastrale arător, b) 235 „ „ fânaș, c) 86 „ „ pășune, d) 3 1/2 „ „ vie, e) curte nobilitară cu edificiu de locuit și grădină, f) toate superedificiile necesare în tablă pe hotar, g) fund instruct corăspunzător, constător din boi, vaci, viței, porci, oi și recușite economice.

Licitațiunea publică se va ține în Blaj, la 23 Februarie 1899 st. n., la 10 ore a. m., în cancelaria advocațială din curtea metropolitană.

Prețul de exclamare va fi 2500 fl., sub care preț de arândă bunul nu se va exarândă, ear' după valoare fundului instruct se va plăti anual 5%.

Condițiunile de exarândare se pot vedea în cancelaria advocatului archidieceșan. Cei-ce doresc a lua parte la licitațiune sânt obligați a depune un vadiu de 250 fl. în bani gata ori hâtrii de valoare, notate la bursa din Budapesta. Ofertele prezentate în scris până la acel termen se vor lua numai atunci în considerare, dacă se vor face pe lângă accluderea vadiului amintit și pe lângă declarațiunea, că ofertenul cunoaște condițiunile de exarândare.

Blaj, la 5 Februarie 1899.

[52] 1-3

Dr. Iuliu Maniu, advocat archidieceșan.

O locuință mai mare,

în strada Poplăcei (Quergasse) nrul 33, cu grădină, e de închiriat. Amănunte acolo. [48] 2 3

Subscrisa îmi permit a mă recomanda cu executarea ireproșabilă a frisurii de mirese, bal și serate, cu aranjatul de frisuri rococo și istorice, precum și cu sulemenitul feței. [18] 7-10

Leopoldine Nikesch n. Spreder,

friseră de Viena, Sibiu, Piața Hermann nr. 8. (Promenada-Bretter).

Aăpărut și se aă de vânzare la Librăria „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu:

Lupta pentru drept

de Dr. Rudolf de Jhering

traducere de Teodor V. Păcățian.

Prețul 1 fl. v. a.

Această carte ar trebui să o citească și studieze

fiecare Român, luptător pentru dreptul național.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Poesiile

mult iubitelui și originalului poet George Coșbuc,

se aă de vânzare la „Tipografia“, pe lângă prețurile originale și anume:

„Balade și Idile“ (editura Librăriei Sococ & Comp., 1893) fl. 1.50.

„Fire de tort“, versuri (ca continuare la „Balade și Idile“), editura Librăriei C. Sfetea, 1896 fl. 1.25.

La comandă, care sânt a se adresa „Tipografia“, soc. pe acțiuni în Sibiu, este de a se adăuga pe lângă prețul vol. și 5 cr. porto pentru 1 volum.

„NERA“

CASSA DE PĂSTRARE CA SOCIETATE PE ACȚIUNI ÎN BOZOVICIU.

Convocare.

Domnii acționari ai cassei de păstrare ca societate pe acțiuni „NERA“ se convoacă la

I-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Bozoviciu, la 19 Martie st. n. 1899, d. a. la 5 ore, în localitatea institutului.

Obiectele de pertractare:

- 1. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghere despre agendele institutului pe anul I. de gestiune 1898, decideră asupra bilanțului și darea absoltorului, propunerea direcțiunii și decideră asupra întrebunțării profitului.
2. Alegerea a 7 membri în comitetul de supraveghere.
3. Propunerea direcțiunii pentru formarea unui fond de pensune.
4. Pertractarea despre emisiunea a II-a de acțiuni, decideră despre primirea celor subscribe cât și modificarea statutului în privința aceasta.
5. Eventuale propuneri.
6. Exmiterea a doi acționari pentru verificarea procesului verbal luat în adunarea generală.

P. T. domni acționari cari nu pot participa la adunarea generală sânt poștiți a ne remite plenipotența scrisă de mâna proprie și vidimată prin 2 martori cu cel puțin 8 zile înainte de adunarea generală.

Bozoviciu, la 23 Ianuarie 1899.

[51] 1-1

Direcțiunea.

Bilanțul pro 1898.

Table with columns: Activ, Pasiv, cor., fl., containing financial data for the 1898 balance sheet.

Contul de profite și pierderi pro 1898.

Table with columns: Debit, Credit, cor., fl., containing financial data for profit and loss.

Bozoviciu, la 31 Decembrie 1898.

Aurel N. Simtion m. p., contabil și procurist.

Iuliu Novac m. p., director executiv.

Direcțiunea:

- Stachius Popoviciu m. p., Dimitrie Bogoeviciu m. p., Ioan Brinzei m. p., Ilie Ruva m. p., Danil Radivoeviciu m. p., George Străin m. p.

Subscrisul comitet am examinat contul present și l-am aflat în deplină regulă.

Bozoviciu, la 23 Ianuarie 1899.

Comitetul de supraveghere:

- Simion Disela m. p., Nicolae Brinzei m. p., Vasile Popoviciu m. p., Vasile Ienchi m. p., Vuco Bihol m. p., Nicolae Novacoviciu m. p., Danil Verindean m. p.

„Foaia Poporului“,

este cea mai bună și mai ieftină gazetă populară.

„Foaia Poporului“

ese în fiecare Duminecă, în format quart mare, cu cuprins bogat politic-național, economic, literar, informativ etc. și cu ilustrațiuni.

Pentru-ca fiecare știutor de carte să poată a bona această foaie

„Foaia Poporului“

va costa numai 2 fl. pe anul întreg sau 1 fl. pe jumătate de an.

Abonamentele se fac de-adreptul sau prin mandate postale la

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

La Librăria „Tipografie“, soc. pe acțiuni în Sibiu, se aă de vânzare

următoarele publicațiuni

ale Societății

„Inocențiu Micu Clain“

a teologilor din Blaj

1. „Epistole către un preot tiner“ de Aloisiu Melcher. Partea I. și II. 2 volume mari cu prețul redus de 1 fl. 50 cr.

2. „Pregătire la moarte“, adică considerațiuni asupra maximele eterne folosite de totuor spre meditare și preoților spre a predică, de Alfons M. Liguori, 1 volum de 440 pag. — fl. 80 cr.

3. „Duh muscolose“, narațiune de Bolanden (45 pag.) — fl. 10 cr. — Se recomandă mai ales preoților. —

Pentru tipar responsabil: Iosif Marschall.